

Bộ Tài chính quy định Báo cáo tài chính 2026 thay đổi

Thông tư 09 của Bộ Tài chính đưa ra ngày 27/10/2025, thay thế cho chế độ kế toán hiện hành, có hiệu lực từ ngày 1/1/2026 sẽ tác động trực tiếp đến việc phân tích báo cáo tài chính.

I. Mục tiêu tổng thể của Thông tư 99/2025

- Thay thế toàn diện Thông tư 200/2014 và 133/2016, hướng đến chuẩn mực quốc tế (IFRS) hơn, dù vẫn theo VAS (chuẩn mực Việt Nam).
- Tăng tính linh hoạt, tính minh bạch, quản trị nội bộ, và khả năng số hóa kế toán.
- Hướng đến chuẩn bị lộ trình IFRS bắt buộc từ 2028.

II. Những thay đổi chính so với Thông tư 200

Nhóm nội dung	Theo Thông tư 200/2014 (cũ)	Theo Thông tư 99/2025 (mới)	Tác động tới phân tích BCTC
1. Hệ thống tài khoản kế toán	138 tài khoản; nhiều tài khoản chi tiết rời rạc	Rút gọn – hợp nhất – bổ sung tài khoản mới (ví dụ: “tài khoản chi phí tài chính”, “tài khoản khác biệt tỷ giá”)	Cần chú ý thay đổi mã tài khoản, vì chỉ tiêu giữa các kỳ có thể bị “lệch tên”; nên phân tích theo bản chất thay vì số tài khoản.
2. Báo cáo tài chính	Mẫu cố định, cứng, ít linh hoạt	Cho phép tự thiết kế mẫu BCTC nếu vẫn đảm bảo trình bày trung thực, hợp lý	Doanh nghiệp có thể trình bày khác nhau → giảm khả năng so sánh; người phân tích cần đọc thuyết minh để hiểu cấu trúc.
3. Đơn vị tiền tệ kế toán	Bắt buộc sử dụng VND	Cho phép doanh nghiệp chọn đơn vị tiền tệ chủ yếu sử dụng (USD, EUR, v.v.)	Ảnh hưởng lớn đến phân tích tỷ giá, dòng tiền, đặc biệt với DN xuất nhập khẩu.

4. Ghi nhận doanh thu & chi phí	Dựa nhiều vào “chứng từ phát sinh”	Tiệm cận IFRS — nhấn mạnh nguyên tắc dồn tích & thực chất giao dịch (substance over form)	Doanh thu có thể dịch chuyển thời điểm ghi nhận → cần kiểm tra kỹ các ghi chú doanh thu – chi phí khi so sánh giữa kỳ.
5. Trích lập dự phòng, chi phí, tài sản	Mang tính định lượng (tỷ lệ % cố định, quy định chi tiết)	Cho phép DN ước tính theo mô hình rủi ro, dựa vào thông tin thị trường	Số dự phòng có thể biến động mạnh → ảnh hưởng đến ROA, ROE, nợ xấu, lợi nhuận ròng.
6. Bổ sung kế toán quản trị nội bộ	Không yêu cầu cụ thể	Yêu cầu DN xây dựng quy chế kiểm soát nội bộ, phân định trách nhiệm kế toán – tài chính	Tăng tính tin cậy của dữ liệu; giảm sai lệch báo cáo.
7. Báo cáo hợp nhất / công ty con	Theo hướng dẫn riêng (Thông tư 202/2014)	Tích hợp phần hướng dẫn kế toán hợp nhất vào chế độ chung	Dễ theo dõi tập đoàn hơn, nhưng so sánh giữa công ty mẹ – con cần xem lại phương pháp hợp nhất.
8. Ứng dụng số hóa	Không đề cập	Khuyến khích sử dụng chứng từ điện tử, kế toán điện tử, kết nối dữ liệu thuế – ngân hàng – kho bạc	Dữ liệu kế toán chuẩn hơn, minh bạch hơn — tốt cho phân tích xu hướng tài chính theo thời gian thực.

III. Những điểm chú ý trong “Báo cáo tình hình tài chính” mới

Biểu mẫu mới đổi tên từ "Bảng cân đối kế toán" thành "Báo cáo tình hình tài chính"; cho thấy Bộ Tài chính chuyển trọng tâm từ “Kế toán” sang “Tài chính” phù hợp với kinh tế thị trường và hội nhập vào kinh tế tài chính quốc tế

1. Những điểm mới nổi bật

Một số thay đổi quan trọng của Thông tư 99/2025:

- **Hệ thống tài khoản kế toán được cập nhật và mở rộng**, có loại “bãi bỏ” một số tài khoản trước kia.
- **Mẫu biểu, chứng từ, sổ sách kế toán được thay đổi** — doanh nghiệp sẽ được thiết kế bổ sung cho phù hợp với đặc thù hoạt động nhưng phải đảm bảo minh bạch, dễ kiểm tra.
- **Bổ sung yêu cầu về quản trị nội bộ và kiểm soát kế toán** (ví dụ: quy chế quản trị nội bộ, phân định rõ trách nhiệm bộ phận kế toán) — một bước tiến từ “ghi nhận” sang “kiểm soát và quản trị”.
- **Cho phép doanh nghiệp lựa chọn đơn vị tiền tệ khác** ngoài Đồng Việt Nam trong một số trường hợp thu/chỉ chủ yếu ngoại tệ. amis.misa.vn+1

- **Không bắt buộc lập BCTC riêng cho đơn vị trực thuộc**. Chỉ cần lập báo cáo hợp nhất tại trụ sở chính. Không yêu cầu lập BCTC riêng cho từng chi nhánh.

Hệ quả là : Sẽ khó có số liệu tài chính riêng theo khu vực, phân khúc hoặc mảng hoạt động hơn. Nếu doanh nghiệp không chủ động làm thêm

- **Điều chỉnh đáng kể cho ngành chăn nuôi, nông nghiệp, thủy sản**. Cụ thể khoản mục – Tài sản sinh học

Trước thông tư 99: Tài sản sinh học (động vật, cây trồng...) bị gộp vào tài sản cố định → khó đánh giá được vòng quay, thiệt hại. Với thông tư 99: Tài sản sinh học được tách riêng thành TK 215, có thêm TK dự phòng (TK 2295) → minh bạch hơn bản chất hoạt động.

- * Định giá sát thực tế hơn
- * Phân biệt rõ tài sản vận hành (máy móc) với tài sản sinh học (cây trồng, vật nuôi)
- * Tính một vài chỉ số tốt hơn như ROA, ROIC hay tính hiệu suất...

- * Tái định giá tài sản sinh học có thể ảnh hưởng lớn đến lợi nhuận sau thuế, nhất là ở các doanh nghiệp nông nghiệp lớn.

- **Siết chặt việc điều chỉnh hồi tố.** Chỉ được hồi tố khi sai sót trọng yếu

Điều này khiến những công ty niêm yết không còn dồn lỗ về các năm trước, để 2 năm gần nhất không bị lỗ và không bị hủy niêm yết ... Việc hồi tố chỉ được thực hiện nếu có sai sót trọng yếu với bằng chứng rõ ràng và phải công bố lại chính thức. Điều này hạn chế thao túng số liệu qua thời gian đối với một số công ty cổ phần đại chúng.

2. Tác động tới phân tích báo cáo tài chính

Dưới đây là một số tác động chính mà nhà phân tích/nhà đầu tư cần lưu ý:

- **Khả năng so sánh giữa các kỳ bị ảnh hưởng**

Vì hệ thống tài khoản, mẫu báo cáo, biểu mẫu sổ sách sẽ thay đổi; nên khi xem báo cáo tài chính sau 01/2026, phần “kỳ trước” (so sánh) có thể không hoàn toàn tương đồng với kỳ đã áp dụng chế độ cũ. Doanh nghiệp phải thuyết minh rõ việc thay đổi chính sách kế toán hoặc hệ thống tài khoản.

Nhận định: Nhà phân tích cần thận trọng hơn khi so sánh tỷ lệ, chỉ tiêu giữa năm trước/sau, vì có thể có “gián đoạn” do thay đổi chế độ kế toán.

- **Tăng cường minh bạch và kiểm soát rủi ro**

Với việc yêu cầu quy chế quản trị nội bộ và kiểm soát kế toán rõ hơn, các khoản mục trên báo cáo tài chính (như dự phòng, tài sản có khó thu hồi, công nợ) sẽ bị xét kỹ hơn.

Nhận định:

- * Có thể giúp báo cáo tài chính trở nên “chất lượng” hơn
- * thông tin phản ánh thực hơn

Do vậy phân tích sẽ dựa vào dữ liệu đáng tin cậy hơn. Tuy nhiên, doanh nghiệp sẽ mất thời gian thích nghi, có thể xuất hiện “áp lực” chi phí tuân thủ hoặc sắp xếp lại hạch toán.

- **Thay đổi cấu trúc và bản chất các chỉ tiêu trên báo cáo**

Ví dụ: nếu hệ thống tài khoản được đổi tên, thêm mới hoặc bãi bỏ, thì các chỉ tiêu như “nguồn vốn đầu tư xây dựng cơ bản”, “nguồn kinh phí sự nghiệp”... có thể bị tái cấu trúc.

*Nhận định: Khi phân tích, cần kiểm tra **thuyết minh báo cáo tài chính** để hiểu rõ “kỳ trước” được lập theo chế độ nào, có thay đổi nào trong chính sách kế toán hay không.*

- **Ảnh hưởng tới việc phân tích dòng tiền và đơn vị tiền tệ**

Khi doanh nghiệp được phép chọn đơn vị tiền tệ khác hoặc khi có phần thu/chi bằng ngoại tệ, việc phân tích biến động tỷ giá, rủi ro ngoại tệ sẽ cần được tính tới hơn.

Nhận định: Nhà phân tích nên chú ý đến phần “giải trình tỷ giá” hoặc “đơn vị tiền tệ trong kế toán” trong phần thuyết minh — nếu doanh nghiệp có hoạt động quốc tế hoặc thu/chi bằng ngoại tệ, khả năng ảnh hưởng lớn hơn.

3. Một số lưu ý chiến lược cho nhà phân tích

- **Kiểm tra xem doanh nghiệp đã áp dụng Thông tư 99 chưa** khi xem báo cáo năm tài chính 2026 (hoặc năm bắt đầu sau 01/01/2026), hãy , và đã trình bày lại các số liệu tương ứng “kỳ trước” theo chế độ mới hay giữ theo chế độ cũ. Nếu có thay đổi, việc so sánh cần “chuyển đổi” hoặc thận trọng hơn.
- **Xem phần “Phần thuyết minh Báo cáo tài chính”** — vì phần này sẽ nói rõ chính sách kế toán mới, thay đổi hệ thống tài khoản, ảnh hưởng của thay đổi chính sách nếu có.

Bộ Tài chính yêu cầu mở rộng phần thuyết minh, trình bày rõ các yếu tố:

- Căn cứ xác định đơn vị tiền tệ,
- Ảnh hưởng của thay đổi tỷ giá,
- Các yếu tố hợp nhất, giao dịch nội bộ,
- Và các rủi ro tài chính (tỷ giá, lãi suất, tín dụng).

- **Kiểm tra những phần có thể bị ảnh hưởng: tài sản cố định, xác định đơn vị tiền tệ, chi phí quản lý, dự phòng** — nếu doanh nghiệp trước đây có phần

“chưa rõ” hoặc “chưa phù hợp”, dưới Thông tư mới có thể bị ảnh hưởng mạnh hơn.

- Với doanh nghiệp có hoạt động quốc tế hoặc lớn, việc lựa chọn đơn vị tiền tệ và tính ảnh hưởng từ tỷ giá cần được phân tích riêng.
- ***Giai đoạn chuyển đổi sẽ có chi phí tuân thủ, rủi ro ghi nhận sai*** — nên nếu có số liệu bất thường hoặc khác biệt lớn giữa các năm, nhà phân tích nên kiểm tra nguyên nhân: do hoạt động hay do thay đổi chế độ kế toán.

4. NHẬN ĐỊNH CHUNG :

*Thông tư 99/2025 là một bước tiến quan trọng trong khung pháp lý kế toán tại Việt Nam với mục tiêu hiện đại hóa, tăng cường quản trị, minh bạch và phù hợp hơn với hoạt động doanh nghiệp đa dạng. Đối với nhà phân tích báo cáo tài chính, điều này vừa là **cơ hội** (dữ liệu tốt hơn, minh bạch hơn) vừa là thách thức (xử lý sự thay đổi trong so sánh, kiểm soát tác động chuyển đổi). Việc hiểu rõ sự ảnh hưởng của chế độ kế toán mới sẽ giúp phân tích chính xác hơn, tránh những “nhầm lẫn” do thay đổi kỹ thuật hạch toán.*